

کتابچه راهنمای نهرضت

بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر

برای نمایندگان مجالس

فدراسیون بین المللی
جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر

جمعیت هلال احمر
جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

چالش‌های نگران‌کننده جهان امروز همچون افزایش خشونت‌ها، جنگ‌ها و بحران‌ها، بلایای طبیعی و ساخت دست بشر و همچنین بیماری‌های نوپدید، تمامی جهان را متاثر از خود ساخته و موجب گردیده‌اند تا سازمان‌های بشردوستانه نگاهی مجدد بر عملکرد و نحوه فعالیت خود در قبال این‌گونه چالش‌ها داشته باشند.

گرچه در سال‌های اخیر سازمان‌های بشردوستانه نقش موثرتری در قبال نجات زندگی افراد، کاهش آلام انسانی و مدافعه‌گری از حقوق آسیب‌دیدگان و نیازمندان ایفا کرده‌اند اما با این وجود هنوز شکاف‌های قابل توجهی در سازمان‌های بشردوستانه بین‌المللی جهت پاسخگویی مناسب به بحران‌های بشردوستانه به چشم می‌خورد.

آشنایی ناکافی سیاستگذاران با سازمان‌های بشردوستانه و وظایف و عملکرد آن‌ها یکی از مهمترین شکاف‌های موجود برای توانمندسازی سازمان‌ها و سیستم‌های بشردوستانه محسوب می‌گردد که موجب گردیده تا فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر در پاسخ به این کاستی و در جهت آشنا ساختن نمایندگان مجالس کشورها با نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر، کتابچه حاضر را در اختیار جمعیت‌های ملی قرار دهد تا گامی باشد برای آن که سیاستگذاران با نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر به عنوان بزرگترین شبکه بشردوستانه جهانی هرچه بیشتر آشنا شوند.

در این راستا، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران به واسطه حوزه عملیاتی وسیع خود در ابعاد ملی و بین‌المللی و ضرورت معرفی بستر فعالیت‌های بین‌المللی خود که در چارچوب عضویت در فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر شکل می‌گیرد، این کتابچه را ترجمه و در اختیار کلیه علاقمندان به آشنایی با سازمان‌های بشردوستانه به ویژه نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی که همواره پشتوانه محکمی برای استمرار اقدامات خیرخواهانه و نوعدوستانه جمعیت هلال احمر بوده‌اند، قرار می‌دهد.

قابل ذکر است اطلاعات این کتابچه در چاپ دوم آن با آخرین تحولات صورت گرفته در نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر به روز رسانی شده است

فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر بزرگترین شبکه بشردوستانه داوطلب- محور در جهان است که هر ساله از طریق ۱۹۲ جمعیت ملی عضو خود به ۱۵۰ میلیون نفر خدمات ارائه می کند. پیش از سانحه ، در حین سانحه و پس از آن و به هنگام وقوع موارد اضطراری بهداشتی، همراه با یکدیگر برای برآورده ساختن نیازها و بهبود زندگی افراد آسیب پذیر فعالیت می نماییم. تمامی اقدامات خود را در نهایت بیطرفی و بدون توجه به ملیت، نژاد، جنسیت، باورهای مذهبی، طبقه و عقاید سیاسی به انجام میرسانیم.

با سرلوحه قرار دادن استراتژی ۲۰۲۰ که برنامه عملی جمعی ما برای مقابله با چالش های عمده بشردوستانه و توسعه این دهه است، خود را متعهد به «نجات افراد و تغییر ذهنیت ها میدانیم».

در زمان چاپ دوم این کتابچه استراتژی ۲۰۲۰ از دستور کار خارج شده و استراتژی ۲۰۳۰ فدراسیون بین المللی جایگزین شده است

نقطه قوت ما، در شبکه داوطلبی، تجربیات مبتنی بر اجتماع و استقلال و بیطرفی ما نهفته است. ما به مثابه همیاران توسعه و شریک در پاسخگویی به سوانح برای ارتقای استانداردهای بشردوستانه تلاش می نماییم. تصمیم گیران را ترغیب میکنیم تا همواره در راستای منافع افراد آسیب پذیر فعالیت کنند. فرجام سخن آن که به جوامع کمک میکنیم تا ایمن و سالم باشند، آسیب پذیری ها را کاهش می دهیم، مقاوم سازی را افزایش بخشیده و فرهنگ صلح در سراسر جهان را اشاعه می بخشیم.

ترجمه: دکتر غزاله نظیف کار- دکتر جبار اصلانی

بازخوانی و ویراستاری: زهرا فلاحت

طراحی: فاطمه لاله خواه

معاونت امور بین الملل و حقوق بشردوستانه- مردادماه ۱۳۹۸

آدرس: خیابان ولی عصر، بالاتر از میرداماد،

نیش شهید یاسمی، ساختمان صلح هلال احمر،

طبقه ۸، اداره کل امور بین الملل

تلفن: ۱۹-۸۸۶۶۲۶۱۸ / فاکس: ۸۸۲۰۱۰۵۲

intdep@rcs.ir

www.en.rcs.ir

www.rcs.ir

کتابچه راهنمای نهضت

بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر
برای نمایندگان مجالس

نهضت بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر بزرگترین شبکه بشردوستانه در جهان است. نهضت به عنوان سازمانی بی طرف و بی غرض تلاش می نماید تا از آلام انسانی بویژه به هنگام سوانح و منازعات پیشگیری نموده و از میزان آنها بکاهد .

- هدف این کتابچه راهنما، آشنا ساختن نمایندگان مجالس با نهضت بویژه در خصوص نقش جمعیت های ملی صلیب سرخ و هلال احمر در اقصی نقاط جهان می باشد. یک جمعیت ملی فعال و قدرتمند می تواند اقدامات فراوانی را در راستای مساعدت به مقامات دولتی در حوزه بشردوستانه به انجام برساند.
- ویژگی های وجود دارند که متمایز کننده جمعیت ملی از سازمان های غیردولتی ، آژانس های سازمان ملل متحد و سایر ارکان جامعه مدنی می باشند.
- این کتابچه راهنما جهت ارائه اطلاعات و شناخت چگونگی ایجاد روابط قدرتمند و ارزشمند فعلی میان نمایندگان مجالس و جمعیت های ملی تهیه شده است.
- مواردی که در این کتابچه راهنما مورد بررسی قرار می گیرند عبارتند از:**
- نهضت چیست؟
 - نقش معین به چه معناست؟
 - نمونه خدماتی که جمعیت های ملی ارائه می نمایند؟
 - چه نیازی به شناخت حقوق بین الملل بشردوستانه (IHL) ، حقوق بین المللی پاسخگویی به سوانح (IDRL) و سایر حوزه های مربوط به حقوق سوانح می باشد؟
 - چرا علائم صلیب سرخ / هلال احمر و کریستال سرخ از حائز اهمیت می باشند؟
 - دیپلماسی بشردوستانه چیست؟
 - شما به عنوان نماینده مجلس چه اقداماتی را می توانید برای تقویت و حمایت از جمعیت ملی خود انجام دهید؟

نهضت چیست؟

از آنجا که نهضت از حمایت میلیون ها داوطلب متعهد و کارکنان محلی خدوم که تقریباً در تمامی کشورها و مناطق در دنیا فعالیت می کنند، برخوردار می باشد، لذا بزرگترین شبکه بشردوستانه جهان محسوب می گردد. در ضمن با توجه به تاسیس آن در سال ۱۸۶۳ یکی از باتجربه ترین سازمان ها نیز محسوب می شود.

نهضت از سه رکن اصلی ذیل تشکیل گردیده است:

- ۱۹۲ جمعیت ملی
- کمیته بین المللی صلیب سرخ
- فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر (فدراسیون)

نهضت از طریق توسعه و گسترش پروژه ها و فعالیت های بشردوستانه، از قدرتمند شدن و ایمن تر شدن جوامع و بهبود عملکرد آنها پس از بحران ها حمایت می کند. نهضت با دولت ها، اهداء کنندگان، سایر سازمان های بشردوستانه و بخش خصوصی همکاری می کند تا به تمامی افراد آسیب پذیر در دنیا فارغ از آنکه که بوده و کجای زندگی می کنند، کمک نماید.

دولت ها گرچه عضو نهضت نیستند اما در کنفرانس های بین المللی صلیب سرخ و

هلال احمر که هر چهار سال یکبار برگزار می گردد، شرکت می نمایند. در طی این کنفرانس های بین المللی، تعهدات قابل توجهی میان نهضت و دولت ها انجام می پذیرد. این موارد مبتنی بر تعهدات و مسئولیت هایی است که دولت ها در کنوانسیون های ۱۹۴۸ ژنو و پروتکل های الحاقی ۱۹۷۷ به بخش های مختلف نهضت محول کرده اند.

هفت اصل بنیادین، راهنمای فعالیت های نهضت می باشند. بعنوان مثال اصل بشردوستی بازتابی است از ماموریت نهضت برای «پیشگیری و کاهش آلام انسانی» در هر کجا که باشد.

اصول بی طرفی و بی غرضی به ترتیب ارکان نهضت را از جانبداری در مناقشات و تبعیض در فعالیت های نهضت باز می دارند.

هفت اصل بنیادین

بشردوستی
بی غرضی
بی طرفی
یگانگی
خدمات داوطلبانه
جهانشمولی
استقلال

کمیسیون دائمی بعنوان امین و متولی کنفرانس بین المللی عمل می نماید و در فاصله برگزاری نشست ها، دستور العمل های استراتژیک ارائه می کند.

کمیسیون دائمی هماهنگ کننده شرکاء نهضت بوده و به اجرای قطعنامه های کنفرانس و تبیین موضوعات مورد علاقه کل نهضت کمک می نماید.

علاوه بر کنفرانس بین المللی، دوشست مهم دیگر هر دو سال یکبار برگزار می شود:

- مجمع عمومی که نمایندگان تمام جمعیت های ملی عضو و فدراسیون در آن گردهم می آیند.

- شورای نمایندگان که تمام بخش های نهضت در آن حضور دارند.

مجمع عمومی که عالی ترین رکن حاکمیتی فدراسیون است، بر فدراسیون نظارت کرده و سیاست های کلی و عمومی فدراسیون را پایه ریزی می کند. هیأت حاکمه فدراسیون، در فاصله برگزاری نشست های مجمع عمومی، بر اجرای تصمیمات مجمع نظارت نموده و به نوعی نظارت حاکمیتی را اعمال می کند. شورای نمایندگان نیز قطعنامه های مربوط به اقدامات و مدافعه گیری از کل نهضت را تصویب می کند.

از طریق وضع قوانین داخلی و پذیرش قطعنامه های کنفرانس های بین المللی نهضت، دولت ها متعهد می شوند تا مطابق اصول بنیادین با جمعیت های ملی همکاری و از آنها حمایت نمایند.

بواسطه استفاده از علائم شناخته شده جهانی نهضت، یعنی صلیب سرخ، هلال احمر و کریستال سرخ که در این کتابچه مورد بحث قرار می گیرند، نهضت مجموعه یی به هم پیوسته محسوب می گردد.

جزئیات بیشتر در مورد نهضت در www.ifrc.org و www.icrc.org در بخش مربوط به تاریخچه نهضت کنفرانس های بین المللی و مجله صلیب سرخ و هلال احمر قابل مشاهده می باشد.

تعیین دستور کار بشردوستانه

نهضت بطور منظم تشکیل جلسه می دهد تا در خصوص موضوعات مشترک و بهترین رویه ها به تبادل نظر بپردازد.

اعضای نهضت هر چهار سال یکبار طی برگزاری کنفرانس های بین المللی با نمایندگان دولت های عضو کنوانسیون های ژنو، ارتباط می یابند. کنفرانس بین المللی، عالی ترین رکن شورایی نهضت است که فرصت بررسی مسائل بشردوستانه مورد علاقه مشترک را فراهم می سازد و برای چهار سال آتی، برای دولت ها دستور العمل بشردوستانه تعیین می کند.

جمعیت‌های ملی

جمعیت‌های ملی در ۱۹۲ کشور و قلمرو، تجسمی از اقدامات و اصول نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر هستند. جمعیت‌های ملی برای انجام فعالیت‌های بشردوستانه و توسعه‌ای خود به شدت به داوطلبان بویژه در سطح جوامع متکی هستند.

یک جمعیت ملی نه یک وزارتخانه و یا نهاد دولتی است و نه یک سازمان غیردولتی. یک جمعیت ملی از هنگام تأسیس، روابط متفاوتی با مقامات دولتی و عمومی کشور متبوعش دارد و در سیستم سازمان ملل از موقعیت خاصی برخوردار است که با موقعیت یک سازمان غیردولتی همخوانی ندارد.

پیش از آنکه یک جمعیت ملی بتواند بخشی از نهضت شود، ضروری است تا برخی از شرایط مندرج در اساسنامه نهضت که در سایت www.ifrc.org قابل مشاهده است، فراهم گردد. شرط اول ملزم و مقید بودن دولت به کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ می‌باشد. همچنین یک دولت باید حسب مقرر در قوانین داخلی خود جمعیت ملی را به رسمیت بشناسد. از جمله سایر شرایط آن است که براساس قوانین کشور، جمعیت ملی به عنوان یک جمعیت کمک رسان داوطلبانه که در «عرصه بشردوستانه معین مقامات دولتی خود است» به رسمیت شناخته شود.

اجزاء مختلف نهضت کدامند؟

جمعیت‌های ملی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون، ارکان مجزایی هستند که هر یک نقش و جایگاه و موقعیت مختص به خود داشته و برای تضمین هماهنگی کامل اقداماتشان و همچنین تدوین چارچوب مشترک سیاستگذاری به هنگام نیاز و ضرورت، با یکدیگر در مورد یک سازوکار و فرایند به توافق رسیده‌اند.

کمیته بین المللی صلیب سرخ

کمیته بین المللی صلیب سرخ سازمانی است بیطرف و مستقل که تضمین کننده حمایت های بشردوستانه و کمک به قربانیان منازعات مسلحانه و سایر شرایط خشونت آمیز می باشد. کمیته بین المللی صلیب سرخ در عین حال که نسبت به شرایط و مواقع اضطراری پاسخگو بوده و واکنش نشان می دهد، رعایت و احترام به حقوق بین الملل بشردوستانه و اجرای آن در قوانین ملی را نیز ترویج می نماید.

کمیته بین المللی صلیب سرخ در عرصه جهانی به عنوان " متولی " یا " حافظ " حقوق بین الملل بشردوستانه شناخته می شود و الزام به اجرای آن را ترویج و اشاعه بخشیده و از توسعه آن حمایت به عمل می آورد در ضمن آنکه توجهات را به اصول بشردوستانه جهانی جلب می کند.

کمیته بین المللی صلیب سرخ بنابر وظیفه خاص محوله بر حسب حقوق بین الملل بشردوستانه از زندان ها بازدید کرده، به سازماندهی عملیات امدادسانی اقدام نموده، خانواده های جدا افتاده را به عزیزانشان می رساند و در طول منازعات مسلحانه سایر فعالیت های بشردوستانه را بر عهده می گیرد.

کمیته بین المللی صلیب سرخ برای تامین نیازهای آوارگان داخلی و ارتقاء آگاهی عمومی در قبال خطرات مین و بقایای انفجاری جنگ فعالیت نموده و به جستجوی مفقودین درگیری ها و مخاصمات می پردازد.

فدراسیون

فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر (فدراسیون) سازمان بشردوستانه بین المللی است که ۱۹۱ جمعیت ملی در آن عضویت دارند.

فدراسیون یک رکن و نهاد حقوقی دارای شخصیت حقوقی بین المللی به رسمیت شناخته شده است که دبیرخانه آن در ژنو سوئیس قرار دارد.

فدراسیون کمک های بین المللی نهضت در سوانح طبیعی و ساخت دست بشر و شرایط غیر منازعات را هماهنگ نموده و آنها را هدایت می کند. مأموریت فدراسیون، بهبود زندگی افراد آسیب پذیر از طریق بسیج توان انسانیت می باشد.

دبیرخانه فدراسیون با هماهنگ سازی، توانمندسازی و همچنین حضور بین المللی در خدمت اعضای خود می باشد. دبیرخانه فدراسیون همچنین عملیات کمک رسانی بشردوستانه فدراسیون را سازماندهی نموده و علاوه بر فعالیت های امدادی خود به انجام فعالیت های گسترده توسعه از جمله برنامه های آمادگی سوانح، فعالیت های بهداشتی و درمانی و ترویج ارزش های بشردوستانه می پردازد. فدراسیون بین المللی از برنامه های مربوط به مشارکت جوانان و داوطلبان، کاهش خطر و مقابله با گسترش بیماری ها بی همچون HIV، سل، آنفولانزا و مالاریا حمایت می کند.

جمعیت های ملی به طور مستقل و مطابق با اصول بنیادین نهضت عمل می کنند.

به واسطه این نقش مستقل و در عین حال تقویت کننده دو جانبه، جمعیت های ملی و مقامات دولتی در خصوص نقش ها و مسئولیت های کاملاً واضح و آشکار در حوزه کاهش خطر و مدیریت سانحه، برنامه های اجتماعی و بهداشتی، ترویج حقوق بین الملل بشردوستانه، حقوق سوانح و ترویج ارزش های بشردوستانه با یکدیگر توافق می نمایند. جمعیت های ملی علاوه بر کمک به غیر نظامیان به هنگام جنگ، به افراد غیر نظامی آسیب دیده نیز کمک نموده و به هنگام اقتضاء از خدمات پزشکی نیروهای مسلح حمایت بعمل می آورند.

این رابطه خاص در قوانین بین المللی و ملی به رسمیت شناخته شده و یکی از شاخص های اصلی متمایز کننده جمعیت های ملی از سازمان های غیر دولتی و سایر سازمان های جامعه مدنی است که خدمات بشردوستانه ارائه می کنند. پیامدهای عملی نقش معین در کشورها متفاوت است با این وجود نقطه مشترک آن است که جمعیت های ملی عموماً برای مقامات دولتی محلی و ملی به مثابه قابل اعتمادترین شرکاء شناخته می شوند. در همان حال، این مقامات برای توانمندی چشم گیر جمعیت های ملی در بسیج منابع انسانی و مادی در سطح بین المللی و جامعه ارزش قائل می شود.

این سازمان برای مقابله با تبعیض و خشونت، ترویج اصول و ارزش های بشردوستانه و ارائه کمک به مهاجران فعالیت می کند. فدراسیون در سازمان ملل متحد از جایگاه ناظر برخوردار است و فعالانه در اقدامات بشردوستانه خود با سازمان ملل متحد و سایر شرکاء هماهنگی می نماید.

معنای دقیق نقش معین چیست؟

نقش معین اصطلاحی است که برای تشریح مشارکت متمایز و خاص یک جمعیت ملی با مقامات دولتی در ارائه خدمات بشردوستانه به کار گرفته می شود. به طور تاریخی این گونه خدمات در سطح گسترده به هنگام جنگ و تحت کنوانسیون های ژنو و پروتکل های الحاقی آن ارائه می گردید. با این وجود در دنیای معاصر، جمعیت های ملی، طیف گسترده ای از وظایف از جمله تامین نیازهای آسیب پذیرترین افراد در جوامع و جهان را بر عهده دارند.

از یک جمعیت ملی به عنوان معین انتظار می رود تا از فعالیت های بشردوستانه مقامات دولتی از جمله از طریق همکاری نزدیک و لحاظ نمودن جدی درخواست های رسمی مسئولین برای اجرای فعالیت های بشردوستانه، حمایت و پشتیبانی نماید. در همان حال مقامات دولتی متعهدند تا تضمین نمایند که

حقوق بین الملل بشردوستانه هم در قالب عرفی و هم در چارچوب معاهدات ظهور و بروز پیدا کرده است (به ویژه کنوانسیون های چهارگانه ژنو ۱۹۴۹ و پروتکل های الحاقی آن ۱۹۷۷). در این رابطه تعدادی از معاهدات نیز هستند که به محدودیت ها و ممنوعیت های حاکم بر سلاح های خاص مربوط می شوند.

نمایندگان پارلمان نقشی کلیدی در تضمین اجرای قواعد حقوق بشردوستانه بین المللی در داخل کشورهای خود دارند. برای راهنمایی ویژه در این خصوص، منبع اصلی می تواند دستورالعمل کمیته بین المللی صلیب سرخ در رابطه با اجرای حقوق بین الملل بشردوستانه (۲۰۱۱) باشد که در سایت اینترنتی ذیل قابل دسترس است:

www.icrc.org

طبق قطعنامه های کنفرانس بین المللی: جمعیت های ملی نقش بسیار مهمی را ایفا می کنند و از اینرو موظف و متعهد به ترویج و انتشار حقوق بین الملل بشردوستانه در چارچوب کشورهای متبوع خود هستند.

برای نیل به این اهداف، دولت ها نیز متعهد به همکاری با جمعیت های ملی خود می باشند.

در نهایت، وضعیت معین یک رابطه متعادل و متوازن است که در آن منافع و مسئولیت ها متقابل و دو سویه بوده و در آن ضرورت گفتمان مداوم و عمیق میان جمعیت ملی، دولت ها و مقامات دولتی در تمامی سطوح به چشم می خورد تا از این منظر، درک نیازها و محدودیت های طرفین تضمین گردد.

حقوق بین الملل بشردوستانه چیست؟

حقوق بین الملل بشردوستانه (IHL) به مجموعه ای از قواعد الزام آور بین المللی اطلاق می شود که درصدد محدود ساختن اثرات منفی مخاصمات مسلحانه بر افراد اموال می باشد.

حقوق بشردوستانه - که به عنوان حقوق جنگ نیز شناخته شده است - از گروه های خاصی از افراد حمایت می کند و به منظور کاهش آلام انسان ها در طول مخاصمات مسلحانه، روش ها و ابزارهای جنگی را محدود می نماید. پیام های کلیدی و اصلی حقوق بین الملل بشردوستانه عبارتند از:

- به افرادی که در مخاصمات مسلحانه مشارکت نمی کنند (نظیر افراد غیر نظامی، سربازان مجروح یا اسیر دشمن) حمله نکنید؛ و
- از سلاح هایی که قادر به تفکیک میان غیر نظامیان یا مبارزین نبوده و یا منجر به ایجاد خسارت و رنج غیر ضروری می شوند، استفاده نکنید؛

حقوق سوانح چیست؟

حقوق سوانح به مجموعه‌ای از قوانین، مقررات، سیاست‌ها و رویه‌ها در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی اطلاق می‌شود که به کشورها کمک می‌کند تا پیشگیری از سوانح، پاسخگویی به سوانح و بازتوانی پس از سوانح را ارتقاء بخشند. جمعیت‌های ملی داوطلب، فدراسیون بین‌المللی و اعضای آن به عنوان یک شبکه بشردوستانه جهانی همگی دیدگاه و رویکرد واحدی نسبت به حقوق سوانح دارند.

از سال ۲۰۰۱، فدراسیون جهت حمایت از اعضای خود در ارائه مشورت و حمایت از مقاماتشان، برنامه رسمی تحقیقاتی و مشاوره‌ای درخصوص این موضوع را آغاز نموده است.

بخش مهم این برنامه بر حقوق، اصول و قواعد بین‌المللی، پاسخگویی به سوانح متمرکز شده است. به عبارت دیگر، تمرکز بر قواعدی است که بر عملیات بین‌المللی واکنش به سوانح حاکم هستند. بالغ بر یک دهه تحقیق و مشاوره در سطح جهانی حاکی از وجود خلاءهایی در چارچوب حقوقی برای مدیریت امدادسانی بین‌المللی است. در نتیجه، بسیاری از این عملیات از یک طرف به خاطر بورور کراسی غیرضروری، هزینه‌ها و تعلق‌ها و از سوی دیگر به دلیل کیفیت پایین، هماهنگی ضعیف و سهل‌انگاری در تکمیل پاسخگویی داخلی، دچار اختلال شده‌اند.

برای بررسی این موضوع کشورهای عضو کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو و نهضت

صلیب سرخ و هلال احمر در سال ۲۰۰۷، در سی‌امین کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر راهنمای مقررات و تسهیل‌گری داخلی برای امداد بین‌المللی سوانح و کمک‌های مربوط به بازتوانی اولیه را تصویب کردند. دستورالعمل‌های یاد شده برای کمک به کشورها به منظور بهبود و اصلاح قوانین، سیاست‌های کلی و رویه‌های موجود جهت اجتناب از تعلق و تعلل و تعلیق در ترویج امداد بشردوستانه وضع شده‌اند. در عین حال دستورالعمل مذکور هماهنگی و کیفیت کمک‌های ارائه شده را به نحو احسن تضمین می‌کند. در سال ۲۰۱۱، فدراسیون، به همراه دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل متحد (OCHA) و اتحادیه بین‌المجالس، جهت حمایت بیشتر از کشورها برای اجرای دستورالعمل مزبور، یک سند نمونه را برای تسهیل و تنظیم امداد بین‌المللی سوانح تدوین کرد.

در سال‌های اخیر، فدراسیون و اعضای آن توجه خود را به سایر موضوعات مربوط به حقوق سوانح که از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، معطوف داشته‌اند از جمله اینکه قانونگزاری چگونه می‌تواند کاهش خطر سوانح را در سطح جامعه تقویت کرده و ارتقاء ببخشند و دیگر اینکه چگونه می‌توان موانع تقنینی موجود درخصوص فراهم کردن سرپناه بعد از وقوع سوانح و بحران‌ها را کاهش داد.

کشورها، جمعیت‌های ملی و فدراسیون بین‌المللی همگی از کانال قطعنامه‌های کنفرانس‌های بین‌المللی خود را متعهد به انجام اقدامات مشارکتی جهت ترویج و تقویت حقوق سوانح به صورت قوی تر و موثرتر نموده‌اند.

علائم صلیب سرخ، هلال احمر و کریستال سرخ چیستند؟

نهضت دارای سه علامت متفاوت می باشد که همه آنها از وضعیت و مفهوم حمایتی برابر و یکسانی برخوردار بوده و در کنوانسیون اول ژنو ۱۹۴۹ و پروتکل الحاقی سوم ۲۰۰۵ به رسمیت شناخته شدند. این علائم عبارتند از : علامت صلیب سرخ ، هلال احمر و کریستال سرخ ، علائم سه گانه فوق همگی از نظر مفهوم و معنا، بی طرف تلقی می شوند بدین معنی که هیچ یک از این علائم درصدد القاء مفاهیم سیاسی یا مذهبی خاصی نیستند.

چگونه این علائم بکار گرفته می شوند و چرا واجد اهمیت هستند؟

علائم به دو منظور متمایز بکار گرفته می شوند: کاربرد حمایتی و کاربرد نشانگری . کاربرد حمایتی بیانگر وضعیتی است که به موجب آن علائم یاد شده بر روی لباس پرسنل مذهبی و پزشکی و همچنین تجهیزات پزشکی نظیر آمبولانس های حاضر در صحنه جنگ و اماکن پزشکی نظیر بیمارستان های نظامی و کشتی های بیمارستانی در هنگام مخاصمه مسلحانه قرار بگیرد. استفاده حمایتی از علائم به این معنا نیست که افراد و اشیاء حامل این علائم متعلق به نهضت هستند بلکه وجود علائم بر روی لباس این افراد و تجهیزات نشانه واضحی است تا نیروهای متخاصم آنها را هدف حمله خود قرار ندهند. به عبارت ساده تر وجود این علائم به این معنا است که به این گونه افراد و تجهیزات « تیراندازی نکنید» و از آنها در ارائه کمک به مجروحین و زخمیان حمایت بعمل آورید. حمله به یک شخص ، تجهیزات یا اموالی که دارای علامت حمایتی می باشند، مصداق بارز نقض کنوانسیون های ژنو محسوب شده و افرادی که مرتکب چنین حملاتی می شوند را می توان به اتهام ارتکاب جرائم جنگی مورد تعقیب قرار داد. چنانچه در زمان مخاصمه مسلحانه علائم نهضت مورد سوء استفاده قرار بگیرد (برای مثال برای حفاظت از سربازان شرکت کننده در نبرد در مقابل حملات) چنین سوء استفاده ای مصداق خیانت محسوب شده و طبق کنوانسیون های ژنو، جرم جنگی تلقی می گردد..

کاربرد نشانگری بیانگر وضعیتی است که به موجب آن علامت یاد شده برای مشخص کردن اینکه افراد و اموال مذکور به نهضت مرتبط هستند، مورد استفاده قرار می گیرند. جمعیت های ملی در زمان صلح از این علامت برای اثبات این امر استفاده می کنند که نشان مزبور به نهضت تعلق داشته و اقدامات و فعالیت های آنها مطابق اصول و قواعد بنیادین نهضت می باشد. مطابقت اقدامات با اصول و قواعد بنیادین نهضت در واقع ارزش فزاینده و قابل توجهی به کمک های ارائه شده از سوی جمعیت های ملی بخشیده است.

هر کشور و جمعیت ملی متبوع وی مختار به انتخاب یکی از سه نشان های موجود برای کاربرد نشانگری توسط جمعیت ملی متبوع خود می باشد. با این وجود، کشورها بایستی به هر یک از نشان های سه گانه مذکور احترام گذاشته و تعیین کنند که جایگاه و پرستیژ این نشان ها به هیچ وجه آسیب نخواهند دید. در بسیاری از کشورها قانون یا مصوبه ای تحت عنوان "قانون کنوانسیون های ژنو" استفاده از نشان ها را قانونمند نموده و استفاده غیر مجاز از این نشان ها را جرم انگاری نموده است.

بسیاری از مردم امنیت خود در میادین نبرد و مخاصمه را مدیون این نشان ها هستند و بسیاری نیز حتی زندگی خود را مدیون احترامی هستند که برای این نشان ها در سراسر دنیا قائل می شوند.

دیپلماسی بشر دوستانه چیست؟

نهیضت در صدد است تا از طریق دیپلماسی بشر دوستانه، سیاست گذاران و رهبران فکری را تشویق و تحت تاثیر قرار داده تا در هر حالتی به نفع افراد آسیب پذیر عمل کرده و اصول بنیادین بشر دوستانه را تکریم و رعایت بنمایند.

تلاش اجزای مختلف نهیضت طبق چارچوب سیاسی یا عملیاتی مورد بحث ممکن است متغییر باشد، لیکن تلاش های مذکور ضرورتاً از همان رویکرد بنیادین نشأت می گیرند:

- دیپلماسی بشر دوستانه همواره متضمن تمرکز بر تاثیر بشر دوستانه تصمیمات یا سیاست های خاص می باشد؛ و
- اینکه دیپلماسی بشر دوستانه نهیضت با ابتناء بر حقایق، ادله و تجارب عموماً از طریق دیپلماسی محرمانه قوی با سیاستگذاران، و عندالاقضاء، از طریق مشارکت رهبران فکری، مدیریت و انجام خواهد شد.

دیپلماسی بشر دوستانه در حال حاضر و به صورت گسترده به عنوان یک مسئولیت و نه یک گزینه اختیاری در سراسر نهیضت به چشم می خورد. «مسئولیت و تعهد به تشویق» از دسترسی ممتاز جمعیت های ملی به عنوان کمک های معین به مقامات عمومی در حوزه بشر دوستانه نشأت می گیرد. این مسئولیت از اصل استقلال نهیضت صلیب سرخ و هلال احمر، گستره و وسعت فعالیت های بشر دوستانه نهیضت در

سراسر جهان، زمینه اجتماعی آن با میلیون ها داوطلب و همچنین وضعیت ناظر فدراسیون بین المللی و کمیته بین المللی صلیب سرخ در مجمع عمومی سازمان ملل متحد ناشی می شود. همین دسترسی به پروسه های تصمیم سازی در سطح جهانی و منطقه ای است که نهیضت را وادار می سازد تا نیازها و منافع افراد آسیب پذیر را به سمع و نظر تصمیم گیرندگان در سراسر دنیا برساند.

تعهدات ایجاد شده توسط کشورها و اجزای نهیضت در کنفرانس بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر بخش اصلی دستور کار دیپلماسی بشر دوستانه نهیضت می باشد. در ارتباط با این تعهدات و بر مبنای یک روند جاری و مداوم، جمعیت های ملی در صدد خیل ساختن مقامات عمومی از جمله نمایندگان مجالس هستند. با این وصف، دیپلماسی بشر دوستانه فعالیتی است که از طریق آن جمعیت های ملی، دولت های متبوع خود را به ورود در پروسه گفتمان سازنده و موضع گیری مبتنی بر شواهد و مدارک و در نهایت یافتن راه حل برای برخی از اضطراری ترین چالش های بشر دوستانه و توسعه فراروی دنیای امروز ترغیب می کنند.

به روز کردن قوانین و مقررات داخلی است. قانونگذاری داخلی به تضمین این مساله که علامت مذکور توسط جامعه جهانی به عنوان نماد حمایتی شناخته بشود، کمک می کند. تضمین وضع مقررات درخصوص استفاده درست از علائم مزبور در زمره دیگر وظایف مهم نمایندگان مجلس است. مقرراتی که در راستای حمایت از کاربرد صحیح علائم وضع می شوند بایستی به صورت گسترده در سطح دولت شناسایی شوند.

۳ دسترسی

مقامات رسمی طبق قطعنامه های کنفرانس های بین المللی و در پرتو نقش بی طرف آنها در حوزه بشردوستانه، بایستی دسترسی موثر و امن جمعیت های ملی به اشخاص نیازمند کمک و خدمات را تضمین کنند. چنین دسترسی به صورت برابر و یکسان برای مهاجران صرف نظر از وضعیت حقوقی آنها هم قابل اعمال می باشد. نمایندگان مجلس از این روند می توانند از طریق مکانیسم های نظارتی مربوط به اجرای حقوق و همچنین از طریق بررسی و اصلاح مقرراتی که احتمالاً در پروسه دسترسی اختلال ایجاد می کنند، حمایت بعمل آورند.

۴ کارگیری مهارت ها تخصص ها و شناخت ظرفیت پاسخگویی به سوانح و موارد اضطراری:

جمعیت های ملی می توانند از طریق مشارکت در جلسات، کمیسیون ها و یا از طریق ارائه مشورت و یا توصیه در خصوص موضوعاتی که در حیطه ظرفیتهای مشورتی موضوعاتی که در حوزه تخصص آنها قرار دارد (نظیر پاسخ اضطراری به سوانح یا رسیدگی به اثرات و

شما به عنوان یک نماینده مجلس جهت تقویت و پشتیبانی جمعیت ملی خود چه اقداماتی می توانید انجام بدهید؟

نمایندگان مجلس در تضمین این امر که نهضت بتواند مأموریت بشردوستانه خود را انجام بدهد، نقشی اساسی و حیاتی را بازی می کنند و در واقع اجرای این مأموریت را با متعهد ساختن کشورها طبق حقوق بین الملل و قطعنامه های کنفرانس های بین المللی تضمین می کنند.

۱ شناسایی حقوقی:

توانایی یکایک جمعیت های ملی منوط به وضع مقررات حقوقی مناسب از سوی دولت های متبوع آنها است؛ مقرراتی که ماهیت وجودی جمعیت ها را به رسمیت شناخته و ظرفیت جمعیت های ملی برای پیگیری اصول بنیادین را مورد تایید قرار داده و همچنین فعالیت های آنان را به عنوان معین مقامات رسمی در حوزه بشردوستانه بپذیرد. قانونگذاری داخلی ظرفیت مزبور را برای جمعیت های ملی فراهم می آورد و از این طریق جمعیت های ملی بخشی از نهضت تلقی می شوند و به عنوان یک سازمان قوی و کارآمد عمل می کنند. فدراسیون بین المللی و کمیته بین المللی صلیب سرخ یک مدل تقنینی از عملکرد صلیب سرخ را تهیه کرده اند که عنوان آن عبارتست از: «حقوق مربوط به شناسایی جمعیت صلیب سرخ/هلال احمر».

۲ کاربرد علامت

استفاده صحیح و درست از علامت صلیب سرخ، هلال احمر و کریستال سرخ مستلزم

۶ تشکیل گروه «دوستان پارلمانی» صلیب سرخ / هلال احمر:

برخی از جمعیت‌های ملی زمینه تاسیس گروه‌های موسوم به «دوستان پارلمانی» را فراهم کرده اند. این گروه‌های فرا حزبی متشکل از نمایندگان مجلس، در حقیقت سفیران کار و فعالیت‌های جمعیت‌های ملی تلقی می‌شوند. وجود چنین گروه‌هایی به جمعیت‌های ملی کمک می‌کند تا آنها در پروسه گفتگو با نمایندگان مجلس به عنوان تصمیم‌گیرندگان و رهبران اندیشه در چارچوب جامعه باقی بمانند. تاسیس چنین گروه‌هایی توانایی جمعیت‌های ملی برای دسترسی به افراد آسیب‌پذیر جهت انجام اقدامات بشردوستانه موثر را تقویت کرده و تحکیم می‌بخشند. نمایندگان مجلس از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های منحصر به فردی برای طرح موضوعات مورد بحث و آموزش عامه مردم در رابطه با طیف وسیعی از اصول بشردوستانه – که در بطن نهضت قرار گرفته است – برخوردار هستند.

۷ شناخت و اجرای قطعنامه‌ها و تعهدات ناشی از کنفرانس بین‌المللی:

نهضت هر چهار سال یکبار، کنفرانس بین‌المللی را با حضور جمعیت‌های ملی کشورهای، فدراسیون بین‌المللی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و کشورهای عضو کنوانسیون‌های ژنو برگزار می‌کند. هدف از برگزاری کنفرانس بین‌المللی گردهم آوردن دولت‌ها و ارکان نهضت است تا از این طریق در خصوص اولویت‌های اصلی بشردوستانه برای ۴ سال آینده بحث کرده و به توافق دست یابند. اولویت‌های کنفرانس بین‌المللی تحت عنوان قطعنامه

جمعیت‌های ملی همواره در قالب ظرفیت یاد شده جهت خدمت‌رسانی و ارائه کمک در دسترس هستند. هدایت و مدیریت مباحثات، یا ارائه شواهد به کمیته‌های پارلمانی در خصوص موضوعاتی نظیر دستور العمل حقوق سوانح، مقررات مربوط به کمک‌های بشردوستانه در سوانح طبیعی و یا مقاوم‌سازی جامعه، حوزه‌هایی هستند که جمعیت‌های ملی قادر به ارائه کمک و مساعدت می‌باشند.

۵ پشتیبانی از کمیته ملی حقوق بشردوستانه:

نمایندگان مجالس می‌توانند در مورد تصویب/پذیرش معاهدات مربوط به حقوق بین‌الملل بشردوستانه در مذاکرات پارلمانی یا مشاوره‌های صورت گرفته در کمیته‌های ملی دخیل شوند. مضاف بر این، در صورت لزوم، نمایندگان پارلمان می‌توانند در وضع قوانین داخلی مربوط به حقوق بین‌الملل بشردوستانه مشارکت کرده و به ایفای نقش بپردازند. بسیاری از کشورها دارای کمیته ملی حقوق بشردوستانه هستند که اعضای این کمیته متشکل از سازمان‌های دولتی نظیر وزارت امور خارجه، دفاع و دادستان کل هستند و هدف این کمیته تشویق و ترغیب گفتگو با جمعیت‌های ملی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در خصوص راه‌های تضمین رعایت حقوق بشردوستانه می‌باشد چنین کمیته‌هایی راه را برای تبادل اطلاعات و تخصص باز کرده و به شناخت و اجرای تعهدات مربوط به حقوق بین‌الملل بشردوستانه کمک می‌کنند.

اعتماد ایجاد شده به واسطه کانال روابط کمکی کارآمد، جمعیت‌های ملی را به یک شریک ایده‌آل و یک گزینه جذاب تامین اعتبار و منابع مالی برای دولت‌ها تبدیل می‌کند. حمایت و پشتیبانی از جمعیت‌های ملی ممکن است به صورت ذیل محقق شود؛ ایجاد معافیت‌های مالیاتی، معافیت از عوارض گمرکی، نرخ بهره خدمات دولتی نظیر تلفن یا بنزین. دولت‌ها ممکن است حمایت‌های گسترده غیرنقدی از جمعیت‌های ملی بنمایند که از آن دست می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: مقررات مربوط به تخصیص زمین یا فضای اداری، یا دادن مجوز به جمعیت‌های ملی جهت ارائه خدماتی که بابت آنها پول دریافت می‌شود نظیر آموزش دوره کمک‌های اولیه. بعضی از جمعیت‌های ملی از بخت آزمایشی‌های دولتی منتفع شده و برخی دیگر برای هزینه‌های محوری خود کمک سالیانه دریافت می‌کنند.

کلیه اشکال حمایتی مذکور، به جمعیت‌های ملی کمک می‌کند تا خدمات بشردوستانه بیشتر و بهتری را در راستای نقش کمکی و مکمل که در قبال مقامات رسمی در حوزه بشردوستانه به عهده دارند، ارائه کنند.

به طور خلاصه، نمایندگان پارلمان – هم به عنوان تصمیم‌گیرندگان کلیدی و هم به عنوان رهبران فکری – تشویق می‌شوند تا در قبال درخواست نهضت در خصوص برپایی اجلاس‌ها و انجام بحث و بررسی‌ها در رابطه با موضوعات بشردوستانه پاسخگو باشند. جمعیت‌های ملی به عنوان بازوی کمکی مقامات رسمی مسئول ایجاد روابط حسنه با مجالس خود بوده و علاوه بر این موظف هستند تا نظر نمایندگان مجلس را به موضوعات بشردوستانه جلب کنند.

تصویب می‌شوند و معمولاً کلیه اعضای کنفرانس به صورت اجماعی از این قطعنامه‌ها حمایت و پشتیبانی کامل بعمل می‌آورند. با اینکه قطعنامه‌های مزبور از نظر حقوقی الزام‌آور نیستند، ولی با این حال معرف و بیانگر تعهدی مهم، رسمی و مکتوب نسبت به انجام اقدامات بشردوستانه توسط شرکت‌کنندگان در کنفرانس می‌باشند.

علاوه بر قطعنامه‌ها، تک‌تک دولت‌ها، جمعیت‌های ملی، فدراسیون بین‌المللی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌توانند تعهد ایجاد کنند. این تعهدات در واقع نوعی بیانیه و اعلام التزام در قبال اهداف کلیدی بشردوستانه تلقی می‌شوند که هم به صورت انفرادی و هم به صورت مشترک شکل می‌گیرند. تعهدات مشترک میان دولت‌ها و جمعیت‌های ملی غالباً شامل التزام به طیف وسیعی از موضوعات بشردوستانه همچون: گسترش و ترویج حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تقویت پاسخگویی به سوانح و همکاری در خصوص سازگاری با تغییرات آب و هوایی، امنیت غذایی و مهاجرت می‌شود. درک ماهیت تعهدات خاص کشورها و محتوای قطعنامه‌ها به ویژه در جایی که تعهدات مزبور به حوزه تخصص آنها مربوط باشد، برای نمایندگان مجلس از اهمیت خاصی برخوردار است.

تامین اعتبار و اعطای وجوه مالی:

به موجب توافقات و قطعنامه‌های کنفرانس بین‌المللی هلال احمر و صلیب سرخ دولت‌ها متعهد به حمایت از جمعیت‌های ملی و فضای بشردوستانه حاکم بر فعالیت‌های آنان و ارائه منابع می‌باشند. اگرچه افزایش منابع مالی، هدف اولیه نقش معین نیست، ولی

جمعیت های ملی قویاً از حمایت ، همکاری و ایجاد روابط سازنده با نمایندگان مجلس استقبال می کنند.

از نمایندگان مجلس درخواست می شود تا به صورت فعال در نهضت و فعالیت های مرتبط با جمعیت های ملی مشارکت کرده و ترغیب می شوند تا به صورت دقیق و جدی نسبت به کلیه موارد مربوط به تدوین سیاست های کلی، مذاکرات و قانونگذاری که می توانند دارای پیامدها و آثار بشر دوستانه باشند توجه لازم را مبذول دارند.

اصول

بنیادین

نَهضت بین المللی

صلیب سرخ

و

هلال احمر

انسانیت

نَهضت بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر که زاده آرزوی انسان برای یاری رسانی بیغرضانه به زخمیان آوردگاه‌ها بوده است، امروزه می‌کوشد، در ظرفیت ملی و بین المللی خود از آلام انسان‌ها در هر جا پیشگیری کرده و یا از آن بکاهد و هدف آن عبارتست از حفاظت از زندگی و سلامت انسان‌ها و تضمین احترام به آنها. نَهضت به ترویج درک متقابل، دوستی، همکاری و صلح پایدار میان تمامی افراد می‌پردازد.

بی‌غرضی

نَهضت در مورد ملیت، نژاد، باورهای مذهبی و دیدگاه‌های طبقاتی یا سیاسی قائل به تبعیض نیست. تلاش آن بر تسکین آلام افراد است و تنها رهنمون آن نیاز این گونه افراد و الویت دادن به فوری‌ترین موارد تنگدستی و پریشانی است.

بی‌طرفی

به منظور تداوم برخورداری از اعتماد همگان، نَهضت نمی‌تواند در مخاصمات جانب‌گیری کند و یا هیچگاه در درگیری‌هایی که ماهیت سیاسی، نژادی، مذهبی یا ایدئولوژیکی دارند، مداخله نماید.

استقلال

نَهضت، مستقل است. جمعیت‌های ملی در عین آنکه معین دولت‌های خود در خدمات بشردوستانه و تابع قوانین کشورهای متبوع خود می‌باشند، اما باید همواره خود مختاری خود را حفظ کنند تا قادر باشند که مطابق با اصول نَهضت عمل نمایند.

خدمات داوطلبانه

نَهضت یک سازمان امدادی داوطلبانه است که انگیزه آن به هیچ وجه کسب منافع نمی‌باشد.

یگانگی

در هر کشوری تنها یک جمعیت صلیب سرخ یا هلال احمر می‌تواند وجود داشته باشد. این جمعیت می‌باید به روی همگان گشوده باشد و فعالیت‌های بشردوستانه خود را در سراسر قلمرو خود انجام دهد.

جهان شمولی

نَهضت بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر که در آن همه جمعیت‌ها از جایگاهی برابر برخوردارند و عهده دار مسئولیت‌ها و وظایف مشترکی در کمک به یکدیگر می‌باشند، نَهضتی جهان شمول است.